

Przedmiot studium: Iz 65-66.

Część I: Przegląd

W Iz 63-66 zawarty jest opis chwalebnej przyszłości ludu Bożego, mimo wcześniejszego wielokrotnego złamania przymierza.

Ludzie pozostający poza granicami Jerozolimy należą do grupy ludu Bożego w czasie końca, jak się przekonamy. Innym ważnym tematem pod koniec księgi jest Bóg jako Stwórca i Odnawiciel. Choć zapowiedź nowego nieba i nowej ziemi jest obietnicą dla Judejczyków, którzy powrócą z niewoli babilońskiej, przepowiednia ta ma także eschatologiczne wypełnienie w czasie końca.

Trzy zasadnicze tematy zbadane w tym studium to: (1) Wódz i Zbawiciel, (2) Odkupieni Pańscy oraz (3) Bóg jako Stwórca i Odnawiciel.

Część II: Komentarz

Wódz i Zbawiciel. W Iz 63 rozpoczyna się kolejna sekcja książki. Przedstawia odważnego wojownika, który „dumnie kroczy w pełni swojej siły” i „ma moc wybawić” (Iz 63,1). Jego szaty są splamione, gdyż obryzgała je krew (Iz 63,3). „Stał się ich Zbawicielem” (Iz 63,8). Podobny obraz jest przedstawiony w *Apokalipsie Jana*: „Przyodziany był w szatę zmoczoną we krwi, imię zaś jego brzmi: Słowo Boże” (Rev. 19,13).

Rozdział podaje także inne cechy Zbawiciela: On jest Wodzem, który prowadzi swój lud podobnie jak w czasach Mojżesza (Iz 63,12-13). Pod koniec rozdziału czytamy: „Ty, Panie, jesteś naszym ojcem i naszym Odkupicielem. To jest twoje imię od wieków” (Iz 63,16).

Kolejny rozdział (Iz 64) wskazuje, że Bóg dokonał niezwykłych rzeczy, których jego lud nie oczekiwał (Iz 64,3). Ponownie mówi: „Panie, Ty jesteś naszym Ojcem” (Iz 64,8).

Następnie w Iz 65 autor ukazuje kolejny wymiar charakteru Boga. Bóg objawia siebie w pierwszej osobie. Mówi: „Byłem przystępny (...) dałem się znaleźć” (Iz 65,1). Zgodnie z poprzednim stwierdzeniem, Izajasz przedstawia Pana jako Boga, który czyni siebie przystępnym dla ludzi. „Oto jestem, oto jestem, mówiłem (...). Przez cały dzień wyciągałem moje ręce” (Iz 65,1-2).

Inna istotna cecha Boga jest przedstawiona w tym rozdziale. On przynosi sąd i odpłatę ziemi. „Nie zamilknę, dopóki nie odpłacę i nie oddam im w ich zanadrze za ich winy oraz za winy ich ojców - mówi Pan” (Iz 65,6-7). Tym, którzy „opuścili Pana” (Iz 65,11), mówi: „Was przeznaczam pod miecz” (Iz 65,12) i „Wszechmogący Pan cię zabije” (Iz 65,15).

Podobne spostrzeżenia o Bogu są przedstawione w Iz 66. Po pierwsze, Bóg jest ukazany jako Władca wszechświata. Pan mówi: „Niebo jest moim tronem, a ziemia podnóżkiem moich nóg” (Iz 66,1). Podobny obraz jest ukazany w wizji Iz 6,1-3: „Widziałem Pana siedzącego na tronie”.

Następnie Jego głos dochodzi ze świątyni: „Głos Pana, który oddaje zapłatę swoim nieprzyjaciołom” (Iz 66,6 BT; por. Iz 65,6). Obraz przedstawiony tutaj sugeruje ostateczne unicestwienie wrogów Boga, którzy „obrali sobie swoje drogi” i których „dusza ma upodobanie w ohydach” (Iz 66,3).

Iz 66,15-16 przedstawia wyraziste szczegóły ostatecznego unicestwienia: „Bo oto Pan przyjdzie w ogniu, a jego wozy jak huragan, aby dać upust swojemu gniewowi i spełnić swoją groźbę w płomieniach ognia, gdyż ogniem i swoim mieczem dokona Pan sądu nad całą ziemią i będzie wielu pobitych przez Pana”.

Wydaje się, że jest to aluzja do unicestwienia, ostatecznego zniszczenia - ostatecznego aktu sprawiedliwości Pana i słusznej odpłaty dla Jego wrogów. Izajasz kończy swoją księgę nawiązując do zupełnego zniszczenia wrogów Pana - tych, którzy zbuntowali się przeciwko Niemu. Nadszedł koniec, a zwycięstwo jest zupełne: „Gdy wyjdą, będą oglądać trupy ludzi, którzy odstąpili ode mnie; bo robak ich nie zginie, a ogień ich nie zgaśnie i będą obrzydliwością dla wszelkiego ciała” (Iz 66,24).

Odkupieni Pańscy. Iz 63 objawia, że wielki dzień Pana, dzień wykonania Jego sądu, będzie miał dwie istotne konsekwencje: „Ustanowiłem bowiem dzień pomsty i nadszedł rok mojego odkupienia” (Iz 63,4). Z jednej strony, dla ludu Bożego dzień sądu będzie dniem odkupienia. Ale z drugiej strony, sąd będzie dniem pomsty dla tych, którzy zbuntowali się przeciwko Panu.

Zatem przestudiujemy pewne cechy, które ten rozdział odnosi do odkupionych. Ta grupa obejmuje lud Boży na przestrzeni dziejów. Są w niej ludzie z czasów Abrahama (Iz 63,7-19). Iz 63,16 mówi: „Abraham nas nie zna, a Izrael nas nie uznaje! Ty, Panie, jesteś naszym ojcem i naszym Odkupicielem”. Nawiązanie do Abrahama może oznaczać także duchowych, a nie tylko fizycznych potomków Abrahama.

Niestety, lud Boży złamał przymierze. Nadal grzeszą od długiego czasu. Izajasz mówi: „nasze przewinienia porywają nas jak wiatr” (Iz 64,6).

Podobny opis ludu Bożego znajduje się w ostatnich rozdziałach *Księgi Izajasza*. Są oni „ludem opornym, który, kierując się własnymi zamysłami, kroczy niedobłą drogą” (Iz 65,2). Są „narodem, który ciągle zuchwale mnie drażnił” i „czynił to, co złe w moich oczach, i wybierał to, co mi się nie podobało” (Iz 65,3.12). Temat ten jest powtórzony w Iz 66: „Ci obrali sobie swoje drogi i ich dusza ma upodobanie w ohydach. (...) czynili to, co jest złe w moich oczach, i wybrali to, czego Ja nie lubię” (Iz 66,3-4).

Jednak Pan patrzy na swój lud ze współczuciem: „Tak mówi Pan: Jak mówi się o winogronie, w którym znajduje się winny sok: Nie niszczy go, gdyż jest w nim błogosławieństwo! tak uczynię ze względu na moje sługi i nie wytepię ich wszystkich” (Iz 65,8).

Forma nifal czasownika *māšā* (przetłumaczonego jako „znajduje się”) zawiera teologiczne implikacje warte rozważenia. Nowe winogrona (słudzy Boży) mają być zniszczone. Ale Boże miłosierdzie „znajduje” je. Nie ich godność ani wierność sprawia, że zostają oszczędzone, ale Boże miłosierdzie.

Kolejny werset także podkreśla tę prawdę. To Pan „wywiedzie z Jakuba potomstwo, a z Judy dziedzica” (Iz 65,9).

Wyrażenie przetłumaczone jako „wywiodę” (w formie hifil) jest wyrażone w trybie przyczynowym. Bóg wciąż dochowuje obietnicy ratując potomstwo Jakuba. Czyni to nie ze względu na wierność Jakuba czy Judejczyków, ale ze względu na Bożą wierność, która zapewnia trwałość obietnicy. W ramach takiego przymierza potomstwo może osiągnąć góry. Wszystko to jest możliwe wyłącznie dzięki miłosierdziu i wierności Boga, a dzięki dokonaniom Jego ludu.

Należy zauważyć, że *potomstwo Jakuba* czyli *słudzy* występują w przeciwieństwie do przedmiotu „ty” (oznaczającego Judejczyków): „Oto moi słudzy będą wykrzykiwać z głębi swojego szczęśliwego serca, lecz wy będziecie krzyczeć z głębi serca zbołałego” (Iz 65,14).

To *potomstwo Jakuba* ostanie się na wieki. „Bo jak nowe niebo i nowa ziemia, które Ja stworzę, ostaną się przede mną - mówi Pan - tak ostonie się wasze potomstwo i wasze imię” (Iz 66,22). Izajasz posługuje się tym samym słowem *zera* („potomstwo”) w Iz 65,9 i 66,22.

Jednak ludzie ze *wszystkich* narodów mogą się przyłączyć do tej grupy sług Bożych czyli *potomstwa Jakuba*: „będą zwiastować moją chwałę wśród narodów” (Iz 66,19). Przyłączywszy się do dzieci Izraela, ludzie ci „przynoszą do świątyni Pana ofiarę z pokarmów w czystym naczyniu” (Iz 66,20). Pan „także spośród nich weźmie sobie niektórych na kapłanów, na lewitów” (Iz 66,21). Jest to ogłoszenie nowego wymiaru *wybranego ludu* Bożego, obejmującego ludzi z całego świata.

Bóg jako Stwórca i Odnowiciel. Bóg jako Stwórca to ważny temat *Księgi Izajasza*. Temat ten jest podkreślony zwłaszcza w Iz 40: „Bogiem wiecznym jest Pan, Stwórcą krańców ziemi” (Iz 40,28), jak również w ostatniej części księgi. Wydaje się, że Izajasz przedstawia Boga jako Stwórcę i Odnowiciela, aby podkreślić, że Bóg jest Odkupicielem. Bóg nie zapomniał o świecie i ludziach po tym, kiedy ich stworzył. Stworzył wszechświat i ludzi, ale wciąż podtrzymuje istnienie wszystkiego i jest Odkupicielem swoich stworzeń.

Dlatego Pan mówi: „Jak matka pociesza syna, tak ja będę was pocieszał, i w Jeruzalemie doznacie pociechy” (Iz 66,13).

Jednak pewnego dnia Izraelici, lud Boży, zostaną wygnani ze swojego kraju i zabrani do niewoli w Babilonie. Zostaną odłączeni od swojej społeczności, a świątynia zostanie zniszczona. Ich majątek zostanie zabrany, ale Bóg będzie z nimi.

Żyjąc w Babilonie niektórzy Izraelici utracą nadzieję powrotu do Jerozolimy. Uznają, że Bóg o nich zapomniał na zawsze z powodu ich grzechów (zob. modlitwa w Dn 9). Ale Bóg mówi im przez proroka Izajasza: „Oto Ja stworzę nowe niebo i nową ziemię i nie będzie się wspominało rzeczy dawnych, i nie przyjdą one na myśl nikomu. A raczej będą się radować i weselić po wszystkie czasy z tego, co ja stworzę” (Iz 65,17-18).

Jeśli rozważymy obietnicę daną ludziom w czasach Izajasza, widzimy, że jest to obietnica powrotu z wygnania. Bóg z wyprzedzeniem mówi im: Przez pewien czas na wygnaniu będziecie oddychać powietrzem Babilonu, na jego ziemi i pod jego niebem, ale ja stworzę coś nowego dla was - „stworzę nowe niebo i nową ziemię” (Iz 65,17).

Jest to język Rdz 1. Został tu użyty nawet ten sam czasownik *bara* (stworzyć). Jednak występuje ciekawa wariacja. W Rdz 1 czasownik *bara* jest użyty w czasie przeszłym, a zatem tłumaczenie brzmi „Bóg stworzył”. Jest to dokonane działanie. Jednak w *Księdze Izajasza* czasownik *bara* jest użyty w imiesłowiu, co oznacza ciągłe czy powtarzalne działanie. Innymi słowy, choć wasze niebo i ziemia z Jerozolimy zostaną stracone, ja stworzę – a właściwie ja stwarzam - *nowe niebo i nową ziemię* dla was. Nowe Jeruzalem podniesie się z ruin. Wróćcie i doświadczycie czegoś wspaniałego, tak iż „nie będzie się wspominało rzeczy dawnych, i nie przyjdą one na myśl nikomu” (Iz 65,17).

Nie sposób zaprzeczyć istnieniu eschatologicznego wymiaru tej proroczej zapowiedzi. Dalsze jej wypełnienie jest tu wskazane w powiązaniu z „nowym niebem” i „nową ziemią” z Ap 21. Adam i Ewa utracili swoje *niebo i ziemię*, podobnie jak później Izraelici. Ale Pan, Stwórca, obiecał odnowić wspaniały świat.

Część III: Zastosowanie

1. Według Iz 66 Pan twierdzi: „Przyjdę, aby zebrać wszystkie narody i języki; one przyjdą, aby oglądać moją chwałę!” (Iz 66,18). To oczywiste, że Jego wyznawcy będą pochodzić ze wszystkich narodów, a nie tylko z Izraela. Jak rozumiesz Iz 19,25 w powiązaniu z tą prawdą: „W owym dniu będzie Izrael jako trzeci razem z Egiptem i Asyrią błogosławieństwem na ziemi, którą pobłogosławi pan Zastępów, mówiąc: Niech będzie błogosławiony mój lud Egipt i dzieło moich rąk Asyria, i moje dziedzictwo Izrael!”?

2. Jak wyobrażasz sobie *nowe niebo i nową ziemię*, które Bóg stworzy u kresu dziejów? Przeczytaj Ap 21,1-2; 22,1-5.